

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékire postán vagy helyben házhoz hordva

Egy évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hórá helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főfő 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az occupáció.

Messze mennék a mameluk-erényekben, ha azt állítanók, hogy tetszik a nemzetnek, a mit a kongressus Boszniát és Hercegovinát illetőleg velünk elkövetett. De arra megint, hogy kárhóztató itéletet mondjunk a külügy-ministeriumra miatta, szintén nem vagyunk feljogosítva a körülmények által.

Mi úgy hisszük, úgy ennek a kérdésnek, mint a Keleten történt összes átalakulások megítélésének egyetlen sarkpontja van, honnan kiindulva monarchiánk magatartását beleselni vagy kárhóztatói lehetne. És e sarkpont az: vajjon állott-e monarchiánk hatalmában mindezt másként intézni vagy sem? Ha a hármass császári szövetség akadályul szolgált annak, hogy az orosz fellépéssel szemben egy életrevaló ellenszövetség létesüljön, akkor kétségtelenül mi vagyunk a bűnösök. Ha pedig Anglia kétszínűsége útját vágta annak, hogy köztünk és közte egy erőteljes szövetség létesüljön, akkor számunkra nem maradhatott fen egyéb, mint kongressusok, occupáció útján igyekezzünk a lehetőség határai között helyrehozni a vallott kárt.

A mit mi azonban fennebb sarkpontnak nevezünk, egy oly bonyolult történelmi probléma, melyet csak azoknak lesz majd módjukban helyesen megítélni, kik a bécsi világkiállításán elkezdve a különböző császári találgatások részleteit, a háboru megindítása alkalmával Ausztria és Oroszország között váltott jegyzőkeket, Anglia furfangos eljárásainak titkos részleteit ismerni fogja.

Előttünk csupán egy nyilvános körülmény és egy titkos okmány áll. Egyik, hogy a háboru megindulásakor Anglia egyáltalán nem árult el olyan magatartást, mely arra engedett volna következtetést vonhatni, hogy ez állam kész lett volna már az első pillanatban fegyverrel akadályozni meg Oroszország fegyveres fellépését, sőt ellenkezőleg arról győződött meg az angol nép érthetetlen hangulata, hogy tetszik nekik Törökország megalázása. A másik pedig egy titkos okmány, mely épen akkor, midőn az látszott, hogy Anglia megrázta sórnyját és kész áldozatokra Európa érdekében, a Globe hasábjain látott napvilágot s árulta el a felületes világnak, hogy Anglia saját egyéni érdekein kívül nem ismer más érdekeket és épen akkor, hogy Anglia szövetséget Oroszországgal, mikor két titkos szövetséget Oroszországgal, mikor a muszka lapok hangulatából is ítélve az Ausztria és Oroszország között levő állítólagos szövetség felbomlottnak volt tekinthető. Mi Oroszország és Ausztria között fenálló szövetségek pontozatait sohasem láttuk s mind-

annyiszor tagadva volt, hogy ilyesmi léteznék. De Anglia és Oroszország megkötött békéjének pontozatai az angol kormány akaratára nyilvánosság színe előtt állanak s ebből előre ki lehetett olvasni, mily mértékben fog izolálni Ausztria a kongressuson netalán követeléseivel.

A mit tehát a nyilvánosság tud, az kétségtelenül arra mutat, hogy az orosz követelések megbuktatásában monarchiáknak a kongressuson nem lehetnek szövetségesei, nem voltak a kikre támaszkodva, a leghatalmasabb argumentum, a háboru eshetőségének kérdését is latba vethesse.

Ily viszonyok között nagyon is valószínűnek látszik a fegyverrel megalkotott állapotokhoz való alkalmazkodás kényszerítése. Nem lehetett arról szó, hogy Oroszország vívmányai megsemmisítenének, hanem, hogy itt, ott megnyirbáltassanak és egy jövőbeli újabb forradalom útjai bevágassanak. Így létesült két Bulgária, az egyik török fennhatóság alatt. Mi megvalljuk, ezen utóbbi intézkedésben egyfelől több okot látunk teremelve, hogy Oroszország ismét a szabadtó szerepét játszassa.

Sokkal hathatósabb szer lehet ennél, ha Ausztria-Magyarország maga veszi kezébe a még fennmaradt tartományok reorganizálását. Mint azt mi már sokszor jeleztük, ha monarchiáknak nem áll módjában megsemmisíteni azt, a mit Oroszország Keleten alkotott, akkor leghelyesebb hatalmunkba keríteni azon területet, mely ezután képezhetné Oroszország fellépésének kiindulási pontját. Ha Hercegovinára, Szerbiára, Boszniára Ausztria-Magyarország már előbb kellő befolyást, pressiót tud vala gyakorolni, mindaz elmarad, a mi megtörtént. Csak az marad nagy kérdésnek, hogy minő formában akarja monarchiánk az elfoglalandó területen állandó befolyását érvényesíteni?

Ha ez államok szorosan a monarchiához fűzetnek, könnyen megzavarják a dualismus alapjait s ismét csak nekünk okoznak károkat. Ha visszaadhatnák megrendezve Törökországnak, az Oroszország szabadon izgathat benne s elvetheti egy új háboru magvát.

A mi laikus gondolkozásunk szerint tehát legegyszerűbb volna ezen államokból egészen külön álló s a Habsburg-házból kiküldött hercegek által kormányzott fejedelemségeket alkotni. Ily módon talán leginkább lehetne ellensúlyozni egy orosz szellemű Bulgáriát s legegyszerűbben meg lehetne akadályozni egy második orosz foglalatást, ha már az elsőt sem megakadályozni, sem utólag javítani nem lehetett.

J.

megérkezése. A szép tavasz, mely minden évben megújul a zord tél után. Ott uralkodott az most, a két fiatal szívben, a szerelem első fakadó bimbójával, tündér és édesen.

— Oh nézze csak, szól Margit lehajolva, itt van egy csokros boglár, pirossal tarkázva. Ma nyílt ki az első, nem elég korán van-e?

Frank elvette a virágot a leányka engedékeny kezéből.

— Nekem adja-e Boglárka? kérdezte halk, gyöngéd hangon, s mélyen nézett szemébe.

Margit lesütyötte szeméit, keze reszketett, a mint átengedte a virágot Franknak. Ez előtt soha sem nevezte őt Frank e kényeztető néven s csak egy párszor szólította Margitnak, a nélkül, hogy a szertartásos „kisasszony!” hozzá tenné.

— Hisz semmit sem ér, épen semmit, rebegte a leányka. Az egész nem egyéb, mint egy kis boglárka.

— Igen csak egy boglárka! a boglár leszzen ezentul kedvenc virágom.

— Hanem — már most csakugyan bé kell mennünk Lydiához.

— Megyek. — De Istenem minő szél támadt egyszerre! Még meghül így kalap nélkül.

— Én soha sem szoktam meghűlni mr. Raynor. Nekem nincs soha semmi bajom.

— Nem adhatna egy tűt nekem kegyed?

— Egy tűt? De igen — Margit kivett egyet szalag csokrából s átnyújtja. — Itt van — mire kell?

Frank bedugta a kis boglár gomblyukába, úgy hogy csak veressel tarkázott feje látszott ki, s belül megerősítette a tüvel. Margit hevesen elene szolt az eljárásnak.

— Oh ne tegye azt. Mama ki fogja nevetni őnt mr. Raynor. Egy ilyen ostoba kis virágot tűzni oda,

A képviselőválasztások.

Maros-Ludas, 1878. július 8 án.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Torda-Aranyosmegye maros-ludasi választókerületének szabadalvűpártja ma délelőtt tartotta meg képviselő jelölő értekezletét gróf Bethlen Géza ur ő méltóságának elnöklése alatt Maros-Ludasban. Az e kerület szóp számmal egybegyűlt szabadalvű képviselő választó értekezletének, tekintve elnököl Gróf ur ő méltóságának ugy e kerületben, mint meggyűnkben a közügy terén kivívott és elismerésre méltó érdemeit, egyik tagtárs indítványára — lelkes éljenések között adott kifejezést abbéli bizalmának, hogy e kerület képviselői állására — első helyen — gróf Bethlen Géza ur ő méltóságát tartja méltónak!

Meghatottan köszönte meg elnök ur az értekezletnek a benne helyezett nagyrabecsült bizalmát, de sokoldalú oknál fogva — ez alkalommal a jelöltséget, más „tettekben és tapasztalatokban gazdagabb” egyénre kívánta átruházni. „Eljő az idő — úgy mond elnök ur — midőn én fogom kérni e tisztelt választókerületet, hogy bennem helyezett, nagyrabecsült s jelen alkalommal irányomban tanúsított, bizalmával megajándékozzon. A dög is tartanak meg továbbra is szeretetökben. A jelöltséget nem fogadhatom el.”

Végre az értekezlet közmegegyezés folytán, zajos éljenések között, Miksa Elek, jelenleg torda-aranyosmegyei alispán urat választotta a maros-ludasi választókerület szabadalvűpárti követjelöltjének. Az értekezlet egy 5 tagú bizottságot küldött ki kibelől elnököl Gróf ur vezetése alatt, mely tudtul adja az alispán urnak a választókerület benne helyezett bizalmát és tiszteletét.

Az értekezletről jegyzőkönyv vezetettvén, felolvasás után hitelsíttetett. Ezzel a gyűlés véget ért.

Egy levelező.

Gyergyó, 1878. július 6.

Tekintetes szerkesztő ur!

Nem lesz talán teljesen fölösleges, ha a „Kelet” tisztelt olvasói számára Gyergyó kibelől a nagyon tisztelt szerkesztő ur szívesége folytán e lapok hasábjain egyet-mást elmondunk.

Mint mindenütt a magyar hazában, úgy nálunk is az elméket jobbra a közlő képviselőválasztások foglalják el; azonban holmi „véres” küzdelemektől épen úgy nincs mit tartanunk, mivel Gyergyó leendő képviselőjének kilétével csak nem teljesen tisztában van.

A közbizalom jelenlegi képviselőnk, boldog emlékü Antalffy Károly követi utódja, Sánta Lajos fel irányul; megválasztása bizonyos; emlegetnek ugyan még más szabadalvű jelölt is, de ezen emlegetés a legnagyobb valószínűséggel csak arra szolgál, hogy a Sánta egyhangulag történendő megválasztása némileg megzavarassék.

— Én nem tartom ostobának, sem jelentéktelennek, felelt Frank. S a mi pedig a kinevetést illeti, tölem nevével lady Claire a menyitit akar, akár az én rovásomra is.

Végre beérték a házba.

Az előcsarnokon áthaladva, nagyon szép világos reggeli szalonba léptek, arany szegélyezett világos zöld burtozzattal. St. Claire asszony, egy izmos szőke nő, római hajlott orral, hanyagul állt egy karszékben; a márvány kandalló elibe állított, gyönyörű mivű ellenző védte őt a tűz hevétől. Ruhája fekete volt szürkével díszítve, szürke és fekete szalagokból állt fejdísz is. Félíg mag volt halva az unalom miatt.

Ezek az izmos testes nők néha javithatlan restek és túlének. St. Claire asszony soha egy tűt sem fogott kezébe, egy lapot nem olvasott valamely könyvből.

Köszönös volt természetétől minden iránt, s még inkább azzá lett Indiában tartzkodása alatt, hol férje, St. Claire ezredessel élt ennek halála előtt.

De arca felvidult kissé, a mint mr. Raynort belépni, s felé közelíteni látta.

Margit hátrább maradt.

Frank, miután St. Claire asszonynyal kezét szorította, a kandalló másik oldalához lépett, hol a beteg Lydia állt, piros reggeli pongyolájában.

Magos, szőke ifjú leány volt, római hajlott orral, s kilátást nyitott, hogy idővel ép oly izmossá legyen, mint anyja. Annira rest és túlélt volt is már. Raynor orvos véleménye szerint legnagyobb betegsége az, hogy nem mozog elegendő.

Járni, futkosnia kellene és édesklódnia a mindennapi élet iránt, mint más fiatal lányok teszik, s akkor nem panaszkodnék örökös en idegeségről s melleszaggatásokról. Frank megtapogatta

Neveléses hatást gyakorolt a „Nemzeti Hirlap” azon hírenek olvasása, miszerint a habarék Csikban s így Gyergyóban is fognak kísérletet tenni. A józanul gondolkozók megnyugtatósára biztosan állíthatjuk, hogy kísérletük örökre „kísérlet” marad: Gyergyó esze helyén van! (Az „Asbóth-féle” körutak nem sokat fognak érní!)

Most csak ennyit! A tekintetes szerkesztő ur becses engedelmével legközelebb okvetlen bekövetkezendő alkalommal többet . . . !*)

A szerkesztő úr

Gyergyó, 1878. júl. 6.

alázatos szolgálja

— aly.

— Nagy-Küküllő megyéből júl. 8-ról írják nekünk:

„Ma délután alakult meg a Nagy-Küküllő megyei szabadalvű párt igen tekintélyes és intelligens számban. Egyhangulag elnöknek Bacon József ügyvéd. Jegyzőknél: Dr. Wolff Mór ügyvéd és Somogyi István választattak meg.”

Az „Ellenőr” összegezi az ország követjelöltjeinek egyrészt, melyből közülük az erdélyieket: A csik-szt-mártoni kerületben Mikó Bálint, a csik-szeredai kerületben Márkus István, a gyergyó-észent-miklósi I. kerületben Sánta Lajos a jelölt. Fogaras megye alsó-árpási kerületében Kossai Sándort, fogarasi kerületében Boér Antal léptették fel újra. Háromszék megye ilyefalvai kerületében Bakcsi Ferencz, kézdí-vásárhelyi kerületében Garb János, kovásznai kerületében Künle József, nagyajtai kerületében Bartha János kandidál. Hunyadmegye dévái kerületében Makrai Aladár, hátszegi kerületben Mara Lőrincz, a körösbányaiban Éles Henrik, a vajda-bunyadiban Pogány Károly a jelölt. Kis-Küküllő megye balla-vásárhelyi kerületében Horváth Gyula, dícső-szt-mártoni kerületben Tisza Lajos a jelölt. Kolozs megye gyalui kerületében Bánffy Béla gróf, a b-hunyadiban Lészai Lajos, kolozsvári kerületében Kékes György, a tekeiben Kemény János báró kandidál.

Maros-Torda megye ákosfalvai kerületében Boér Károly, geryeszegi kerületében Dedsy Sándor, maros-vásárhelyi kerületben Nagy József, sz-rógeni kerületében Kemény Kálmán báró a jelölt.

Nagy-Küküllő megye kőhalmi kerületében Gutenau, segessvári kerületében Fabricius Károly, nagy-ágostai kerületében Bauszern Gábor a jelölt.

Szeben megye szász-szebeni kerületében Lika Döme lép föl. Szolnok-Doboka megye bethleni kerületében Bethlen András gróf,

*) Elvájuk.

Szerk.

üterét, megnézte nyelvét, megkérdezte: hogyan aludt ez éjjel, már a mint ezt szokták az orvosok; Lydia kedvetlenül válaszolt kérdéseire, panaszkodva az itteni élet unalmaságára, Ez a borzasztó bányász vidék teszi őt mind betegbébbé, az kétségtelen.

És az a bohó gyermek, a Boglárka azt mondta ma, hogy ez a legszebb vidék, melyet valaha látott, tette hozzá St. Claire asszony megvető hangon, mely Boglárkának volt szánva. Azt mondja, szeretné, hogy élete mindig ilyennek maradjon, mint a minő most.

Frank egy percig egy mélyen elpiruló szép arcot látott maga előtt némi távolban, az övén vidám mosoly futott végig. Erősítő csöppelkel telt üvegcsét vett ki zsebéből, melyet magával hozott, s átnyújtá azt betegének.

— Gondolom, ki fog kocszni nagysád ma is, mint rendszeren? kérdezte.

— Minden bizonnyal, volt miss St. Claire köszönös felelete. Nem tudom, mit is tennék e kikocsizások nélkül a „lunch” és ebéd között.

Különbben nem sokat csinálók az egész kocszásból.

Mivel épen az étkezéstről van szó, mond St. Claire asszony, kérem legyen oly jó mr. Raynor, ebédeljen ma velünk. De nini! egy boglár van ott az ön gomblyukában? különös diszitmény.

— Igen, ez egy kis boglár, felelt Frank, lepillantva a virágra.

Nagyon köszönöm a meghívást, eljövök ha csak lehet.

— Azt meg nem engedhetem, hogy o „ha”-t is oda tegye.

— Az orvos nem rendelkezhetik mindig szabadon idejéről, azt kegyed is tudja asszonyom.

— De a mai estét csak szentelje nekünk

Hirdetési díjak

Hatszor hasznózott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Volger (Wallisch gasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein és Vogler hirdetés köv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvétel irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Servitátor 5. sz.

Nyitóléti czikkok

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

deési kerületében Simó Lajos, nagy-iklódí kerületében Bánffy László báró, a nagy-ilon-daiban Pap Sándor candidál. Torda-Aranyos megye felvinczi kerületében Gál Jenő, marosludasi kerületében Miksa Elek, tordai kerületben Tisza László, toroczkói kerületében Jósika Gyula báró a jelölt. Az oklándi kerületben ifjabb Dániel Gábor, a székely-kereszturi kerületben Szentkirályi Árpád, a sz-ud-varhelyiben Tibád Antal a jelölt.

Budapestben az I. kerületben Pauler Ti-vadar, a II. kerületben Házmán Ferencz, a III-ikban Ivánka Imre, az V-ikban Wahmann Mór, a VIII-ikban Jókai Mór, a IX-ikben Korizsmics László a jelölt. Debreczen város I. kerületében Tisza Kálmán, II. kerületében Molnár György, III-ik kerületében Kiss Lajos a jelölt. Kolozsvár I. kerületében Péchy Manó gróf, II-ik kerületben Bokros Elek candidál. Marosvásárhelyen az I. kerületben Borosnyai Pál, a II-ikban Knöpfler Vilmos lép föl. Nagyváradon Teleszky István, Abrudbányán Hegedűs Sándor, Bereczken Gábor Péter, Gy.-Fehérváron Kemény Gábor báró, Halason Szilágyi Áron, K.-Vásárhelyen Pap Lajos és Nagy Gábor, Oláhfaluban Ugron Ákos, Sz.-Szt.-Györgyön Kemény Gábor báró, Szamos-Ujjváron Jakab Bogdán, Sz.-Udvarhelyen Kassai Ignác, Vizaknán Korizmicz László a jelölt.

Jókai Mór a budapesti VIII. kerület (Józsefváros) képviselője tegnapielőtt tartá beszámoló beszédét. A választók a Beleznay-kerlben nagy számmal gyűltek össze ez alkalomra; s közfelkiáltással elnököl Nagy Istvánt megválasztván, d. e. 10 órakor a gyűlést megnyitotta s indítványozá, hogy Jókai Mór egy küldöttség hívja meg a választók közé. Ez indítvány elfogadtatván, Jókait egy küldöttség kereste föl lakásán.

A küldöttség föl tizenegy óra előtt érkezett meg a gyűlésbe. Beléptek a közönség éljenzésben tört ki. Jókai az emelvényre lépve, elmondá beszámoló beszédét. Szavait a jelen voltak több helyen élénk helyesléssel és éljenzésekkel üdvözölték, végül pedig zajosan és sokáig éljenézték.

Meg kell említenünk, hogy az „ifjú szélső-bai” néhány tagja, élőkön Verhovayval, megkísérelte a beszédet több ízben félbeszakítani; a kerület választó polgárai részéről azonban erőlyes rendreállításban részesültek. Sőt ez ifjú urak hűködsének rájuk néve majdnem balkövetkezménye lón, a menyinyiben Verhovay urat egy hangosabb közbeszólás alkalmával a körülötte álló választó polgárok formailiter ki akarták dobni, s csak néhány mérsékeltbb polgár csillapító föllépésének köszönhető, hogy a gyűlés további folyamán jelen lehetett.

Élőnk tetszésben részesült a beszéd azon része, melyben Jókai kifejté, hogy a béke fenntartá-

kérem. Étkézeink oly borzasztó unalmasak, ha csak magunkban vagyunk.

Raynor Frank megígérte, hogy eljön, s remélte, hogy meg is fogja tarthatni ígérését. Bár ne tartotta volna meg! Bár ottthon maradt volna az estén! Ha nem esik meg ez esti látogatás Mountban, s annak következményei, ugy e történet nagy részét nem kellett volna megírnem.

A nap kezdett hanyatlani. Semmi olyan nem történt, mi akadályozni látszék Frankot ígérete teljesítésében. Hét órakor szoktak Mountban étkezni. Már csaknem sötét volt, midőn Frank könnyű felöltöt vett estélyi öltözéke fölé s gyorsan utra kell. Hanem oly sötét volt, hogy sem volt még, hogy a tárgyakat föl ne lehetett volna ismerni. Frank remélte, hogy 20 perc alatt tul lesz a kopár pusztán, s hosszú lábái és erőteljes teste, mindenesetre gyorsaság tekintetében ki tudtak tenni magukért.

Akkor aztán volt még tíz perc ideje Boglárkával cseveghegni ebéd előtt. Mrs. és miss St. Clare mindig az utolsó perczben jelentek meg a szalonban.

— Most ismét indul, s a büszkenéppel ebéd Mountban, jegyzé meg magában irigykedve mr. Pellet, rendes leshelyéről a bolt küszöbéről kitekintve Frank után. Nem rosszul megy dolga.

— Balázs! hangzott a bolt belsejéből gazdája szava, hova tette az új szállítmány székfüvirágot?

Balázs lassan megfordult, hogy feleljen, a mint füge vörös szemei olyasmint pillantottak meg, mi neki mindeken felett kellemetlen volt, látta mint találkoznak össze Rozáli és Frank.

(Folyt. köv.)

sa által a kormány kegyeret ad a munkás nép kezébe; továbbá, midőn azt mondá, hogy a közös kormány tartozik megnyugtanni az országot azon czélok iránt, melyek Bosznia occupatiójára indították. Az éljeneknek valóságos vihara tört ki akkor, midőn a szónok lelkesülten hivatkozván a történelem tanúságára, azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a török nemzet nem az a nép, melyet egy megnevésített szívcsoval el lehetne a térdéről törölni. Az orosz diplomácia és Magyarország közti barátság lehetetlen voltáról szóló pas-sason hasonlóképp lelkesült éljenzést keltett, s midőn Jókai bosszút befejező, a választók legtekintélyesebb férfai siettek üdvözlésére.

A gyűlés vezetőivel a választók egy küldöttsége újra fölkérette Jókai lakását s fölajánlák neki a jözsefvárosi kerület képviselőiségét. Jókai a fölszólításra kijelenté, hogy a jelöltséget elfogadja.

Keszthely, jul. 7. Falk Miksa maj. tartotta nagyszámú hallgatóság jelenlétében beszámoló beszédét. Novák Ferencz elnök felszólítására egyhanglagon képviselőjelöltné ismét kikiáltották, mit Falkfogadott a programját röviden előadta. Ezt fényes bankett követte.

Baja, jul. 7. Baja legkiválóbb polgárainak ma tartott értekezlete Tóth Kálmán ellenében képviselőjelöltül Latinovics Gábor prépostot léptette fel; többsége biztos.

A berlini congressus.

Batum kérdésének végleges elintézése holnapig, vagy holnaputánig még függőben látszik lenni, az eddigi jelentések szerint azonban csak annyiban, hogy a congressus megadja a ratifikációt az angol és orosz meghatalmazottak közt bizalmas tárgyalásokban már valószínűleg létrejött megegyezéshez. E megegyezés abból állana, hogy Oroszország csakugyan megkapja Batumot, a mit az angol-orosz memorandum sem ellenezett s a mihez — földög! — a czár ragaszkodott, de az „édes béke” kedvéért beleegyezik Oroszország Batumnak szabad kikötővé tételébe, valamint abba, hogy a fennálló erősségeket lerombolják, újak pedig nem építhetők. Ezen értelemben fog a kérdés alkalmasint eldőlni, s Bismarck herczegnek lesz rá gondja, hogy az angol engedékenység megnyerése után egekig magasztalja az orosz mérsékletesség és bámulatos békeszeretetét a jobb bizonyítékát. A görög kiterjeszkedés kérdése már csak a porta és Görögország ügye lesz, melyben, nehézség esetére, egy a hatalmak képviselőiből a congressus után Berlinben alakítandó bizottság fog közbejárni.

Berlin, jul. 7. Várni lehet, hogy Batum ügyét a congressus hétfői ülése kielégítő módon fogja elintézni. Mindenki bele fog egyezni, hogy Batumot szabad kikötőnek nyilvánítsák. Törökország és Görögország közvetlenül fognak alkudozni a határrendezés ügyében. A netán bekövetkező fönnakadás esetében a congressus bezárása után a hatalmak képviselőiből Berlinben alakuló bizottság fog közbejárni. A porta és Görögország közt folyó alkudozások fogják eldönteni, hogy ki legyen Janina. Ma délelőtti tizenkettő órákor értekezlet tartották Bismarck herczegnél; részt vettek benne Russel, Salisbury, Oubril és Suvaloff. A hatalmak meghatalmazottai ma a trónörökösnél Sanssoucióban ebédelték.

Berlin, jul. 7. Hirlik, hogy Batumot oly föltétellel akarják átengedni Oroszországnak, hogy a várat lerombolják, a kikötő pedig szabad lesz. A congressus tegnapi ülésében a török meg-

hatalmazottak eleintén visszautasították a Görögország javára való határigazítást, midőn pedig hivatkozást történt arra, hogy a görög fölkelés idejében a porta maga indítványozta ezt, kijelentették, hogy nincsenek utasításai.

London, jul. 7. A Reuter-ügynökség jelentéi Konstantinápolyból: Orosz és török meghatalmazottak halasztás nélkül végrehajjták Sumla és Varna kiürítését. Az „Invincible” és Raleigh angol páncélos hajók Cziprus szigete körül cirkálnak, Hay tengernagy hajórajja pedig Larnaka mellett horgonyoz.

London, jul. 7. A Reuter-ügynökség jelentéi Konstantinápolyból, hogy a berlini török meghatalmazottak utasítást kaptak, hogy az osztrák-magyar delegáltakkal állapítsák meg Bosznia megszállásának módjait.

Berlinből jelentik a N. fr. Pressenek jul. 6-áról: A congressus mai, tizenegyedik ülésében szóba került az oly nagy feszültséggel várt batumi kérdés. Az éjjeli Nikolevics ezredes, a czár szárnysége, új utasításokat hozott az orosz meghatalmazottaknak segítségül az orosz és angol meghatalmazottak tanácskoztak egymással. A tanácskozás kezdett az előbbiek kijelentétek, hogy Pétervárról érkezett utasításainak fogva azon helyzetben vannak, hogy tudassák, miszerint a czár ragaszkodni kénytelen Batum birtokához, de béke szeretetében elhatározta magát arra, hogy szabad kikötővé teszi azt, tehát Batumról, mint katonai posztiról lemond. Minden erdőt és leromboltassék és ujakat ne építsenek. Hadi hajók a kikötőből ki vannak zárva. Az angolok nagy megelégedéssel vették tudomásul ezen nyilatkozatot, mire azután az elvi határozatokat a fentebbi értelemben meghozták.

Ezenkívül megoldották az ázsiai kérdést is. Az oroszok kijelentették, hogy lemondanak Bagdád és Alassandria birtokáról, mivel annak semmi különös értékét nem tulajdonítanak, s megkapták Karszt és Ardahan.

Végre Batummal kapcsolatban elintézték a Dardanellek kérdését is, a status quo fenntartása mellett. Ezután is ki van tehát zárva a hadi hajóknak a Fekete-tengerbe való bemenetele.

A congressus június 29-iki üléséről, melyben Görögország képviselői is jelen voltak, a következőket olvassuk:

Delijánisz, okiratot olvasván föl, kiemeli, hogy a görög kormány ohajításai mindig azonosak voltak a görög nemzet törekvéseivel, melynek a szabad Görögország csak csekély részét képezi. A kormány Európára való tekintettel kerüldte saját kívánságait, s Kandia és a határos tartományok annectálásában látja mindazt, a mit e pillanatban Görögország javára tenni lehet. Ohajításai nem ütköznek össze sem Európá, sem a szomszédállam érdekeivel. Sőt azoknak teljesítése Európa érdekében van, az annexió lévén a legérősebb és egyedül lehetséges eszköz mindazon okok mellőzésére, melyek Európá keményítettségében veszélyeztetik. S mivel Európa a görög királyság teremtésében kiválóan civilisatorius művet látott, megnagyobbítása csak kiegészítése lenne ezen műnek.

Ezen tartomány annexiója Törökország érdekében volna. Megkímélés a jövőbeli nyugtalanságok minden okától, a melyek annyiszor merítették ki költségvetését, károsították politikai érdekeit s ártottak szomszédai viszonyainak, melyekre a görög királyság mindig olyan nagy gondot fordított — et caetera graeca. Utal arra, hogy

nak az őstermeszethez való visszavirése által lehetséges, s e cél pedig csak úgy lesz elérve, ha a velelő egészen új alapot nyer.

Milyen legyen ezen új módszerű nevelés: arra „Emil”-ben mutat be egy ideált. „Az embert úgy kell nevelni, mint azt természetét kívánja. Emil az emberiséget természeti állapotában szemlélteti s nevelője őt, mint a természet gyermekeit, eredeti tehetségei, szükségletei s hajlamai szerint neveli.” És ezen érte: ne keressük nevelésünkben — mint az eddig történt — a gyermekben a férfit, a nőt, hogy arra gondolnánk, hogy mi a gyermek mielőtt férfi lehet.

Rousseau műve öt könyvre oszlik, melyek közül az első négy Emil, az utolsó Zsófia nevelését tárgyalja, vagyis az az egész fiú- és leánynevelésről szól. Álljon ez alkalommal a lapok olvasói előtt azok elvekből, melyeket R. a fiú-nevelésnél, mint alapelveket e művében lerakott, egy szemelvény, egy még ma is annyigondolkodásra tárgyat adó mozaik.

Emil első életévei.

Minden jó, mi az anyateremtés műhelyéből kikerül; minden elfajul az ember kezei között.

A gyermek általános emberi hivatására, nem pedig valamely különleges állásra neveltsék.

Mai napság a dajkák ragadják el a gyermek szeretetét egy részét az anyától, ki csak a maga gyönyörűt hajhászza. Ha nincs anya, nincs gyermek! Im az első eltérés a természettől! Akkor is eltér az anya a természettől, ha gyermekéből bálványistent csinál.

El a gyermek-főköttől és polýával!

A gyermek ok nélkül való sirását úgy akadályozzuk meg legbiztosabban, ha azt figyelmünkre sem méltatjuk.

Drága játékszer fölöslegesség.

Nem kell a gyermeket erőltetni, hogy korán beszéljen tanuljon.

milyen nagy baj az, hogy Kandia és a görög tartományok külön vannak szakaszta Görögországtól, hogy a hellén lelkesedést nem lehet visszatartani, mikor odaát fölkelés tör ki, s hogy milyen komoly krízis ez a görög királyságban, melynek a budgetje nem bír rendbe jönni.

A görögök ezen declaratiója folyamatba hozta a kérdést, s kivált legmelegebb pártolói voltak a francziák, a mint hogy Waddington formulázta is utóbb a tegnapi köztitűk görög indítványát, sőt eredetileg az annexió mellett volt Franciaország. Lord Beaconsfield ugyanakkor kijelentette, hogy Anglia politikáját Athénben nem értették. Ott azt hitték, hogy Törökország fölcsúszása elérkezett, s Angliának Bosznia occupatiójára vonatkozó indítványát úgy fogták föl, mintha az pártolná a feleszt. Ellenkezésképp, Anglia azt hiszi, hogy egy olyan erős hatalom beavatkozása, mint Ausztria Magyarország, föl fogja tartóztatni Törökország felosztását, Bosznia állandó oka a nyugtalanságoknak Törökországban, s mindig e miatt kell a hatalmaknak beavatkoznia. Ezen ok mellőzésére indítványozta Anglia, Törökország fennállása érdekében Boszniának és Hercegovinának Ausztria-Magyarország által való occupatióját. Ellene nyilatkozik tehát Görögország kiterjesztésének, mert a congressus nem azért ült össze, hogy Törökországot elpusztítsa, hanem hogy fenntartsa.

A sah Bécsben.

A sah tegnapelőtt meglehetősen csendben töltötte a napot. Egész délelőtti tizenegy óráig nem mozdult ki lakosztályából, ekkor gróf Crenneville főkamara, Festetics Gábor és Pálffy grófok, Rohan hg. és több udvari méltóság kíséretében s néhányan társaságában saját környezői közül meglátogatta a császári kincstárt és ékszer-tárt (Schatzkammer), melyben a kincsek szemléltével egy fél órát töltött el. Mindent nagy érdekléssel szemlél meg, azonban hamar visszatért lakosztályába s azon indokkal, hogy az utazásban igen elfáradt, lemondott a római fürdőház tervezett látogatásáról is, a helyett utóbb egy kis sétát tett az udvari kertben.

Délután öt órakor a király disztribúciót adott vendége tiszteltére a Burghan, a szertartás-teremben. A nagy ebédhez a felvonulás két oldalról történt: a meghívottak egy része a sveic-udvar felől, más része a Bathyáni lépcsőn jutott fel a terembe. Itt három asztal volt felállítva. A terem pazaron ki volt disztve. A középső asztalnál ült a sah, jobbján a király, balján braunschweigi Vilmos herceg, továbbá Salvator János főherceg és Lipót, valamint a testőrség kapitánya, württembergi Sándor hg. s Gusztáv szász-weimári hg. A másik két asztalnál a persa és osztrák meghívottak helyezkedtek el. Ez utóbbiak között volt Bylandt-Rehdt közös hadügyminiszter, Hoffmann báró közös pénzügyminiszter, Auersperg hg. osztrák miniszterelnök, dr. Glaser, dr. Unger, de Pretis báró, Horst dr. Ziemalkovszky miniszter, az osztrák persa nagykövet: dr. Zaluský, Oreczy báró, Calice miniszter, Eybersfeld Conrad báró helytartó, Bourgoignon tábornok térparancsnok, Marx rendőrigazgató s a hercegek adjutántái stb.

A király osztrák tábornoki egyenruhát viselt, a sah szokott kostümjében jelent meg, mely gyémántokkal és különféle kövekkel fényesen ki volt rakva Mig ebédelt, Hassan khan a főze-remoniamester, birodalmi historiograph és sajtó-

Emil gyermekkor 12-éves koráig.

A mit Emilnek legelőször meg kell tanulnia, az a szenvedés.

Járszalag és fejmentő mit sem érnek. Tapintatlan nevelők az által teszik nyomorult a gyermeket, hogy ezeknek jelenére mit sem ügyelnek s csak jövőjükre fordítják tekinteteket.

Nézzétek a gyermekben csak a gyermeket! Mily kevéssé illő gyermekhez a parancs, ép oly kevéssé szabad felnőtteknek feleltök zsarnokkodni.

Engedelmesség és parancs szavakat ki kellene törölni a szótárakból.

Soha felelőselekre ne bocsátkozzunk gyermekekkel.

Mit megtagadtok, legyen az megmáshatlanul megtagadva.

Az első nevelés csak nemleges (negatív) lehet és abból áll, hogy a szívet a vétektől, az értelmet a tévedésektől megóvjuk.

Tegyétek csak ellenkezőjét a szokásban levőnek, s szinte mindig helyesen fogtok cselekedni.

Minden szívnek, kedélynek meg van a maga sajátossága, mit a nevelésnek tekintetén kívül hagy-ni nem lehet.

A tanítás reál-ismeretekkel vegye kezdetét. Emil csak 12 éves korában fogja megtudni, hogy mi az a könyv.

Hogy a szellemet erősítsék, erősítsük az iz-mokat.

Gyakorlatokat lehetőleg mindenik érzéket! Méreszetek, számláltságok, vizsgáltságok, hasonlítások!

Emil a természet könyvéből tanuljon olvasni.

Emil 12 éves korától 15 éves koráig.

E kor a munkának és esmeretgyűjtésnek ideje. Az érzéki benyomások most fogalmakká

ügyi direktor állva maradt mögötte, ezalatt ellenben a sah jó étvágygyal evett és francia nyelven tűrhető folyékonyssággal szüntelenül csevegott. Az ebéd nyolcz fogásból állott. Öt év óta a sah nagy előhaladásra tett az európai étkezési módban. Az italok közül a pilseni sör legjobban hajtogat-ta. Toaszt ez alkalommal nem volt, a király mosolyogva koczczintott vendégével. Félhétkor lett vége a lakomának, ekkor a sah cserdet tartott, s itt Hohenlohe főudvarmester mutogatta be az osztrák notabilitásokat, kiknek egy részét különben a sah már ismerte; mindegyikkel váltott néhány szót, s pont hét óra volt, mikor a királylyal együtt elhagyta a termet. — A király ekkor Schönbrunba utazott.

Este a sah az udvari operát látogatta meg. Rég nem volt e házban annyi közönség mint tegnapelőtt. A helyek az utolsóig elfogytak; de nemcsak a rendes helyek, hanem a járközőket is lefog-lták, a mi júliusban nem gyakori tünetmóny. S belől a színházban csak hagyján, hanem kívül az utcán már jóval az előadás kezdete előtt oly óriási nép tömeg zajlott, hogy a bejáratához alig lehetett eljutni. Egész Bécs kíváncsi népe összefutott. Végre 8 óra körül érkezett meg a sah egy kétlovas nyitott udvari kocsiában. A nép közül sokan azt hit-ték: pénzt fog osztogatni az összegyűltek között s csaknem összezúzták tölgyesükkal a fogatot; de bizony a sah csak bejutott pénzosztás nélkül is a színházba, hol Salvator János hg vendé-g volt A „Brahma” ballett járt. Ez alkalom-mal a sah kékszíni díszruhát viselt, ékszerekkel ez is gazdagon díszítve. Mellén ragyogó kövek és rendjelek. Amint a páholyban megjelent; kezébe vette a láncövét s tekintetét rögtön a táncoló csolo csoport felé irányozta. Olykor-olykor később a közönséget is végig tekintette. Ugy talál-ták akkor az okos németek, hogy a sah voltaképp amolyan 40 éves bonvivant-nak néz ki; tekintete nem is nagyon buta, egy tözszyökeres magyar (Ker-magyar) benyomását teszi a szemlélő-re, nem is sokkal feketébb. Legálább így írja ezt egy bécsi lap. A sah mellett a páholy-ban csak Aza-ul-Mulk pécsetörő és főudvarmes-ter foglalt helyet.

A „Brahma” ballett után az udvari foye-rben a sah bűsítőt vett magához, aztán János Sal-vator herceg meghívására az udvari páholyból balra ennek páholyába ment át s onnan nézte vég-ig a „Silviát.” A ballet nagy hatást tett az uralkodóra, Linda kisasszony ugrándozásai ideges rángatásba hozták felséges kezét, folyton tapsolt s a kisasszonyt stanté pette megterhelte mint első persa udvari tánczosnót, a „Linda-ul-Mulk” czimmet! — Az operát féltízor hagyta el s vis-zsatért a Burgha.

A sah Bécsben tudvalevőleg uralkodónk vendége. Minden költség a vendégnek az uralkodó terhére esik. Ünnepelességekre program nem történt: e tekintetben a sah szabadon rendelkezhetik, a mit kíván, ohajt, az történik. Mint kuriosumot emlegetik Bécsben, hogy míg minden országnak és nemzetnek rendszerint csak egy igazi néphym-nusa lehet, e tekintetben a persák kiválnak a többi népek sorából, a mennyiben az osztrák ze-neszerzők közül ketten is: Leiternayer és Strauss is csináltak „persa hymnust.” Az eset úgy történt hogy 73-ban a sah érkeztek a katonai zonekar nem tudván semmiféle persa hymnust, Leiternayer karmester csinált egyet s elfuvarta Nassr-Ed-din megjöttökre; de ez kissé melancholikus hangzott, kapta tehát magát Strauss és csinált egy másikat, a melyben a csengőnek és dobpera-

alakítandók. Semmi más könyv mint a világ, s semmi más tanítás mint a tények.

Emil összes könyvtárát Robinson Crusoe fogja képezni.

Emil egy mesterséget fog tanulni; neki dolgozni kell, mint egy parasztnak, de gondolkodni, mint egy philosophnak.

A nevelés nagy titka abban áll, hogy azt úgy intézzük, miszerint a testi és szellemi munkák egymás felidítésére szolgáljanak.

Emil a saját és nem mások esze után jár; ő e tekintetben nem hódol tekintélynek.

Emilnek csak kevés esmerete van, de fél esmeretét nincsenek.

Ő tudja, hogy ő nem tud sokat.

Neki csak természettudományai vannak; történetből, metaphisika és morálról még mit sem tud.

Ő munkás, mértékletes, türelmes, határozott, bátor s a társaságban csak önmagára támaszkodik. Testben ép, tagjai ügyesek, értelme józan előítéletek nélkül, szíve szabad szenvedélyek nélkül.

Emil 15 éves korától nősilülésig.

Az érettség kora kezdődik most; ezzel felébrednek a szenvedélyek is, melyeknek forrása az önszeretet.

Most az ideje, hogy Emil nem-egyéniisége tudatára hozzuk. Emil tudja, hogy az emberek eredetileg a természettől jók — de most már tanulja meg azt is, hogy a társaság által rosszak és fondók lettek. Előítéleteiből lássa bűneiknek forrását.

Az embereket Emil tanulja most már a történelemből ismerni. A régi történetírók közül legalkalmasabb az ifjúság kezébe Plutarch.

Emil a társaságban saját szemeivel lásson, csak saját szívével érezzen: ne uralkodjék felette más tekintély, mint saját józan esze.

gésnek is illő szerepe jut, s most a sah tiszteltére hol az egyiket, hol a másikat rántja elő a „persa néphymnusok” közül azok közül, a melyekből otthon soha — egyet se hall.

A képviselőház 1878-ik évi jun. hó 25-én tartott 416-ülésének jegyző-könyvi kivonata.

4699. Napirenden tárgyalattak a kérvényi bizottság 57-ik sorjegyzkében foglalt kérvények, a bizottságnak azokra vonatkozó véleményes jelentésével együtt, és pedig: Kisküküllő, Fejér, Udvarhely, Hunyad- s Maros-Torda megyének, továbbá Deés város kérvényei, a monarchia külpolitikájának foly képen való irányzása tárgyában, miszerint az orosz hatalom terjeszkedése szükség esetén a haderő igénybe vételével is meggátoltassék, és e czéla Angolországgal szövetség kötés-sék, a Sz.-Stefanói béke szerződés módosítottassék, és Törökország további fennálltatása és Románia területi épsége biztosítottassék.

Mindezen kérvényeket a ház a miniszterelnöknek kiadni határozta.

4701. Szolnok-Doboka és Maros-Tordamegyék közönségeinek kérvényei a Szász-Rágen-Apahidai utvonatra 50,000 forintnak az államköltségvetésbe leendő felvétele iránt.

Ezen kérvények tárgya az 1878. évi államköltségvetésről szóló törvény által előírt, intézve mindkét kérvény a ház irattárába letételni határozatott.

4703. Brassó megye közönségeinek kérvénye az iránt, hogy a tömsz-plojesti vasutvonali kiépítése mielőbb eszközöltessék, s addig a temesvár-orsova-verciorovai vasutvonali meg ne nyitassék.

Hivatkozással az e tárgyban már ezen ülés-szakban hozott határozatra, a ház e kérvényt a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek kiadni határozta.

4710. Ferdinánd Ignác marosvásárhelyi lakos kérvénye, az államnak 1849. évben kölcsön adott 300 forint tőkájének megtérítése iránt.

A pénzügyminiszternek kiadni határozatott.

4711. Alsó-Fehérmegye közönsége kérvénye Nagy-Enyed, Maros-Ujvár, Balázsfalva, Vizakna, Gyula-Fehérvár, Magyar-Igen és Abrudbánya köz-ségeinek kir. járásbírószágok székhelyétől leendő ki-kijelölése végett.

Az igazságügyi miniszterhez áttétetni határozatott.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kolozsvármegye közigazgatási bizottsága főispán gróf Eszterházy Kálmán ur ó méltósága elnöksége alatt f. hó 8-án tartotta rendes havi ülését, miről a következőket jegyezzük fel:

Gyarmathy Miklós alispán jelentése szerint: az elrendelt részleges mozgósítás annak idejében kellő pontossággal fogantatott. Ezen mozgósítás által egyik megyei aljegyző is behívtván, az így megökökcent munka-erő Berde Béla tisztelhetből aljegyző áldozatkész munkássága által pó-toltatik.

A képviselő választók 1879-re szóló ideiglenes lajstroma összeállított s a kiküldésre készen áll.

A központi fogházban az év folytán őriztetett 392 közigazgatási fegyencz. Ezek közül 369 férfi és 24 nő.

A fegyenczek munka-díjából befolyt 99 forint 80 kr.

Itt az ideje, hogy Emil a vallás világába is bevezetessék. Ha az ostobaságot képletben kelle-e előállítanom, egy pedansot rajzolnék, ki a gyermekeket a catechismusból tanítja. Melyik vallás-ban fogjuk tehát őt nevelni? Egyikben sem; mind-össze csupán arra törekszünk, hogy őt itt is olyan helyetbe állítsuk, miszerint értelmének okos használatával választeni magat tudjon.

Emil már most a világba is bevezetjük.

Ő az embereket nem fogja megvetni, hanem inkább sajnálni.

Ő nem civakodó, nem makacs vitató, de nem is szolgalelkű, sem hízogó.

Ő megmondja a maga véleményét, a nélkül, hogy azt másra erőszakolná, mert ő a szabadá-got mindenek felett becsüli. Kereset beszél, mivel nincsen szárdékában, hogy mások érdeklődését ma-gára vonja. Ő szilárd, de nem öntelt; modora könnyű, de nem visszataszító. Csak a szolgálatakat viselik magukat felfuvalkodottan.

Eljött az ideje az olvasásnak, s különösen a szorakoztató olvasmányoknak is. Emil megismerkedik a szónoklat művészetével; megkezdi a nyelv tanulást, s ezek között főképp a régi nyelvek tanulását, minthogy ezek a természethez legközelebb állnak.

És végre eljött az idő, hogy Emil egy hit-ves társat kapjon. „Zsófia” igen kitűnő tulaj-donokkal bír. Szíve csupa érzés, értelme, éles hu-mora kellemes, alakja közönséges, arca kellemes kinyomata. Van vallása, de észszerű vallása, melynek nyilvánulata erkölcsi tetteiben van; akkor tesz szolgálatot Istenének, midőn jót tesz.

Emil apa lesz s nevelőjét tanács adójának választja.

(Folyt. köv.)

